

REGULI GENERALE PRIVIND PROCEDURA DECLARĂRII VAMALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Edgar ROTUNDU,
lector universitar, doctorand, USM

SUMMARY

In this article the author wanted to establish the main rules on customs declaration procedure, regarding national legislation as well as practical issues existing in our days. There have also carried out an analysis on the most effective concepts of customs procedure, including establishing the legal status of the customs declaration covered by legislation. Next, it specifies which types of customs declarations are regulated by national law, the essence of each, as well as the method of submission, including the term, place and persons able to act as declarant. On the grounds that the customs declaration institution is a complex concept, of significant importance, most often with legal effects of impact on subjects customs, we believe that making a research in this sense behaves interest, both from a legal and practically standpoint.

Keywords: customs declaration, declarant, goods, customs procedure, customs border, business entities, customs documents

REZUMAT

În cadrul prezentului articol s-a dorit argumentarea necesității determinării principalelor reguli privind procedura declarării vamale, atât prin prisma legislației naționale, cât și a aspectelor practice existente la ora actuală. De asemenea, a fost efectuată o analiză asupra celor mai eficiente noțiuni privind procedura vamală, incluzând stabilirea regimului juridic al declarării vamale reglementat de legislația în vigoare. În continuare, s-a specificat care sînt tipurile de declarații vamale, esența fiecăreia, precum și modalitatea de depunere, inclusiv în ceea ce privește termenul, locul și persoanele apte de a avea calitatea de declarant. Din considerentul că instituția declarării vamale reprezintă un concept complex, de o importanță semnificativă, de cele mai multe ori cu efecte juridice de impact asupra subiecților vamali, considerăm că efectuarea unei cercetări în sensul dat prezintă interes, atât din punct de vedere legislativ, cât și practic.

Cuvinte-cheie: declarație vamală, declarant, mărfuri, procedură vamală, frontieră vamală, agenți economici, acte vamale

Introducere. Odată cu proclamarea Declarației de Suveranitate a Republicii Sovietice Socialiste Moldova și a Declarației de Independență a Republicii Moldova, statul nostru a fost recunoscut ca un subiect al dreptului internațional de majoritatea absolută a statelor lumii, fapt ce a contribuit la dezvoltarea relațiilor internaționale, inclusiv a celor economice.

Rezultate obținute și discuții. Legislația vamală, și anume art. 19 al Codului vamal (CV), stabilește că toate persoanele beneficiază de drepturi egale de a introduce și a scoate din Republica Moldova mărfuri și mijloace de transport și nimeni nu poate fi lipsit de dreptul de a introduce și de a scoate mărfuri și mijloace de transport sau nu poate fi limitat în acest drept, cu excepția prevăzută de legislația în vigoare. În același timp, conform aceluiași CV, bunurile care sînt menite de a trece frontiera Republicii Moldova sînt declarate or-

ganelor vamale. Mărfurile trecute peste frontiera vamală trebuie să fie declarate în cazurile prevăzute de lege în mod obligatoriu [1].

Pentru a defini procedura de declarare, este necesar de a explica însăși noțiunea de „declarare”. Astfel, verbul *a declara*, conform „Dicționarului explicativ al limbii române”, înseamnă „a face o comunicare oficială în fața unei autorități” [2]. Deci, raportată la activitatea vamală, declararea este acțiunea de a face o comunicare veridică și oficială în fața organelor vamale. Prin declarare înțelegem expunerea de date veridice de către declarant privind tipul și cantitatea mărfurilor, despre scopul trecerii mărfurilor peste frontiera vamală, precum și alte date necesare pentru efectuarea controlului vamal, a stabilirii și încasării plăților vamale [3].

De asemenea, specificăm că există posibilitatea confundării termenilor *declarare* și *declarație*, astfel că **declarația** din lati-

nă semnifică „**un act oficial prin care se comunică sau în care se stabilește ceva**” [4]. În acest caz, observăm că între noțiunea de *declarare* și cea de *declarație* există o anumită diferență: declarația, după cum am observat, reprezintă un act oficial, iar declararea – un proces, o activitate în rezultatul căreia poate fi elaborată, emisă o declarație. Astfel, declarația este o exteriorizare a declarării.

Totodată, pentru a analiza nemijlocit procedura de declarare, este necesar să definim noțiunea de *declarant*. Astfel, Codul vamal definește declarantul ca fiind „orice persoană care are dreptul de a dispune de mărfuri și/sau de mijloace de transport, care întocmește declarația vamală în numele său sau în al cărei nume este întocmită declarația vamală”. După cum observăm, legiuitorul nu face o diferențiere între declarant-persoană fizică și declarant-persoană juridică.

Autorul Moldovan A.T. consi-

deră că declarația vamală „poate fi făcută de orice persoană care este în măsură să prezinte mărfurile în cauză sau să facă posibilă prezentarea acestora autorității vamale competente, împreună cu toate documentele prevăzute pentru aplicarea dispozițiilor privind regimul vamal pentru care se declară mărfurile”. Când acceptarea unei declarații vamale impune obligații speciale unei anumite persoane, declarația se face de acea persoană sau în numele acesteia [5].

Același autor face o remarcă, explicînd că: „Declarații vamale sînt în fapt subiecții vămii, această denumire fiind titlul generic pentru importatori, exportatori sau reprezentanții acestora în cadrul operațiunilor de import sau export, transportatorul, în cazul operațiunilor de tranzit și transbordare de mărfuri, avînd calitate de titular de tranzit; persoane fizice sau juridice în cazul altor operațiuni de trecere peste frontieră, în afara operațiunilor de comerț exterior” [6]. Prin urmare, observăm o definiție mai detaliată, ce înglobează o totalitate de categorii de subiecți vamali, predispuși la înfăptuirea tuturor procedurilor activităților de vămire.

În manualul autorilor I. Erhan și T. Cîrnaț, efectuîndu-se o cercetare a legislației comunitare, se menționează că prin „declarant” înțelegem „persoana care depune o declarație sumară sau o notificare vamală de reexport sau întocmește o declarație vamală în nume propriu, sau persoana în numele căreia se face o declarație vamală” [7]. De asemenea, Codul vamal comunitar oferă o noțiune a reprezentantului vamal, prin care se înțelege o persoană desemnată de o altă persoană pentru a îndeplini operațiunile și formalitățile prevăzute de legislația vamală în relația acesteia cu autoritățile vamale [8].

Persoane ca subiecți în dreptul vamal al Republicii Moldova se

consideră persoanele stabilite în Republica Moldova – întreprinderile, instituțiile, organizațiile care se află pe teritoriul țării, create conform legislației, persoanele juridice și persoanele fizice care desfășoară activitatea de întreprinzător în conformitate cu legislația și care sînt înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova, cetățenii Republicii Moldova domiciliați pe teritoriul ei, iar persoanele străine sînt persoanele care nu fac parte din categoria celor indicate. Persoanele juridice de drept privat se pot constitui ca subiecți ai dreptului vamal doar în formele prevăzute de lege: societăți comerciale, cooperative, organizații necomerciale, întreprinderi de stat și municipale.

Conform legislației, declarantul are anumite drepturi și obligații. Astfel, acesta dispune de următoarele drepturi:

- pînă la prezentarea declarației vamale, să efectueze, sub supraveghere vamală, examinarea, măsurarea, cîntărirea mărfurilor și mijloacelor de transport;
- să preleve, cu permisiunea organului vamal, probe și mostre;
- alte drepturi generale prevăzute de legislația vamală.

Ce ține de obligații, declarantul urmează să:

- declare mărfurile și mijloacele de transport conform procedurii stabilite;
- prezinte, la cererea organului vamal, mărfurile și mijloacele de transport pe care le declară;
- prezinte organului vamal documentele și informațiile suplimentare necesare vămii;
- plătească drepturile de import sau de export;
- acorde asistență organului vamal în efectuarea operațiunilor de vămire, inclusiv prin efectuarea operațiunilor de încărcare–descărcare și a altor operațiuni [9].

Principiul declarării mărfurilor este unul dintre principiile de bază ale dreptului vamal, care stabilește

că toate mărfurile și obiectele ce trec frontiera vamală urmează a fi obligatoriu declarate. Declararea se efectuează atît de persoanele fizice, cît și de persoanele juridice. Agenții consulari și diplomații la fel sînt obligați să declare mărfurile și obiectele pe care le trec peste frontiera vamală. Declararea vamală, în linii generale, este un act întocmit de către persoanele fizice și cele juridice la trecerea peste frontiera vamală sau la introducerea în țară a unor bunuri.

În prezent, pe lîngă Codul vamal, există acte normative speciale ce reglementează modul de utilizare și completare a declarației vamale:

- Ordinul Serviciului Vamal nr. 185-O din 25.05.2006 referitor la aprobarea Normelor de utilizare a declarației sumare.

- Ordinul Serviciului Vamal nr. 480-O din 18.12.2006 cu privire la aprobarea Metodologiei de prelucrare a declarației vamale în detaliu.

- Ordinul Serviciului Vamal nr. 438-O din 19.11.2007 referitor la aprobarea Normelor tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu.

Analizînd actele normative respective, putem constata în primul rînd că ele conțin unele discrepante cu prevederile Codului vamal. Astfel, Ordinul nr. 438 din 19.11.2007 prevede în punctul 8 și denumește astfel de tipuri de declarații, precum declarația vamală în detaliu, declarația vamală primară și declarația vamală complementară:

a) declarație vamală în detaliu – act unilateral cu caracter public, prin care o persoană manifestă, în formele și modalitățile prevăzute în reglementările vamale, voința de a plasa mărfurile sub un anumit regim vamal. Declarația vamală în detaliu este alcătuită dintr-un set ce cuprinde numărul de exemplare corespunzător fiecărui

regim vamal și este format din declarația vamală primară și, după caz, declarația(iile) vamală(e) complementară(e);

b) declarația vamală primară – exemplarele declarației vamale în detaliu utilizate pentru declararea în detaliu a bunurilor clasificate la un singur cod tarifar;

c) declarația vamală complementară – exemplarele declarației vamale în detaliu utilizate împreună cu exemplarele declarației vamale primare, pentru declararea bunurilor care se clasifică la coduri tarifare diferite sau care, deși se clasifică la același cod tarifar, prezintă caracteristici diferite, în special în ceea ce privește originea, și care determină regimuri tarifare preferențiale diferite.

Însă, astfel de tipuri de declarații nu sînt prevăzute în nicio formă de actul legislativ principal – Codul vamal, care în textul său menționează doar declarațiile vamale sumare, temporare, incomplete și periodice. În acest sens, putem pune sub semnul întrebării legalitatea introducerii în mod unilateral, în practica juridică, de către Serviciul Vamal, printr-un act normativ subordonat legii și destinat executării legii, a acestor tipuri de declarații. Chiar dacă se dovedește utilitatea practică a acestor declarații, considerăm că acestea urmează a fi prevăzute mai întîi în Codul vamal, pentru ca ulterior, conform regulilor de drept, să fie dezvoltate în acte normative speciale.

De asemenea, din analiza prevederilor legale și, în special, a pct. 12 din Ordinul nr. 438 în partea ce se referă la destinația declarației vamale în detaliu conform pct. 12 al ordinului, rezultă că acest document, în principal, este un document de uz intern, fiind valabil doar în țara unde este emis și destinat efectuării unui control asupra comerțului exterior. Din aceste considerente, se consideră că încercările autorităților moldovenești de a folosi declarația va-

mală drept paravan în combaterea infracțiunilor legate de diminuarea valorii încărcăturilor în timpul desfășurării operațiilor de import-export n-au fost reușite. De aceea, pornind de la realitățile existente, probabil ar fi necesar de a revedea rolul și statutul declarației vamale în cadrul comerțului exterior, în vederea simplificării ei și micșorării numărului de exemplare [10].

Conform art. 174 CV, se cunosc următoarele forme de declarare: declararea verbală, declararea în scris, declararea prin acțiune, prin mijloace electronice [11]. Forma *verbală* a declarării vamale presupune acea formă de declarare care prevede oferirea de către proprietar în formă verbală factorului de decizie, organului vamal a tuturor datelor cu privire la cantitatea, calitatea și valoarea mărfurilor, obiectele de uz personal care sînt deplasate peste frontiera vamală.

Forma *scrisă* a declarării presupune prezentarea datelor către organul vamal, în baza unor formulare stabilite de legislație. Astfel, agenții economici întocmesc declarația vamală în detaliu și declarația valorii în vamă, iar persoanele fizice – formularul DV-6.

Forma *prin acțiune* a declarării vamale constă în declarare expres vădită a mijlocului de transport auto, care scutește persoana fizică de completarea unor acte vamale, cu condiția prezentării organelor vamale amplasate în punctele de trecere a frontierei de stat a actelor de înmatriculare a transportului auto.

Ce ține de declarația vamală în formă electronică, aceasta se depune la organul vamal utilizînd sistemul informațional integrat vamal.

Declararea prezintă un mare avantaj pentru organele vamale, deoarece ea le permite angajaților vamali să aleagă formele de control al mărfurilor și mijloacelor de transport ce trec peste frontiera vamală.

Activitatea organelor vamale din Republica Moldova, precum și din țările vecine (România, Ucraina, cele ce fac parte din CSI), atestă că pe lîngă formele scrise și verbale de declarare a mărfurilor, a obiectelor și a altor bunuri trecute peste frontiera vamală de stat, există și forma de declarare concludentă, care este nu altceva decît îndeplinirea semnelor sau acțiunilor comise de persoana fizică pentru a convinge lucrătorul vamal că dispune de careva bunuri aflate asupra sa la trecerea peste frontiera statului. Forma de declarare concludentă (se mai folosește prin acțiune, a nu se confunda cu forma de declarare prin acțiune a mijloacelor de transport) nu poate fi practică de agenții economici, din considerentul că aceștia sînt obligați să prezinte atît la vămile interne, cît și la cele de frontieră întregul set de documente prevăzut de legislația vamală în vigoare [12].

În ceea ce privește locul declarării, conform art. 175 alin. (1) Cod vamal, mărfurile, cu excepția celor menționate la alin. (4), sînt declarate la organul vamal determinat de Serviciul Vamal. Totodată, mijloacele de transport care transportă mărfuri sînt declarate odată cu acestea, cu excepția mijloacelor de transport de mărfuri fără încărcătură și cele de transport de pasageri, care sînt declarate la momentul trecerii frontierei vamale. Navele maritime, fluviale și aeriene sînt declarate în portul sau aeroportul de plecare sau de sosire, situate pe teritoriul vamal.

Referitor la termenul de depunere a declarației vamale, aceasta este depusă la organul vamal de frontieră în ziua lucrătoare imediat următoare zilei de trecere a frontierei vamale, iar în cazul finalizării regimului vamal de tranzit, în decursul unei zile lucrătoare imediat următoare zilei în care regimul vamal de tranzit a fost încheiat. Persoanele fizice care au bunuri nedestinate comercializării în ba-

gajul de mână și în bagajul de însoțire depun, la trecerea frontierei vamale, declarație vamală odată cu prezentarea bunurilor.

Termenul de declarare a gazului natural și a energiei electrice importate este din momentul trecerii frontierei vamale pînă la data de 20 a lunii imediat următoare celei de gestiune. În cazul expedierilor poștale internaționale, declarația vamală este depusă la organul vamal în 72 de ore din momentul trecerii frontierei vamale [13].

Responsabil pentru depunerea declarației vamale în termenul stabilit este titularul mărfurilor sau mijloacelor de transport supuse declarării. În cazul plasării mărfurilor sau mijloacelor de transport sub regimul vamal de tranzit, responsabil pentru depunerea declarației vamale în termenul stabilit este titularul mărfurilor sau mijloacelor de transport supuse declarării ori, în lipsa acestuia, transportatorul lor.

Concluzii. Din cele expuse mai sus concluzionăm că orice persoană, independent de forma de proprietate, este în drept de a introduce și de a scoate din țară bunuri materiale conform legislației în vigoare, iar la trecerea peste frontieră a mărfurilor, a obiectelor sau a altor bunuri acestea sînt supuse declarării. Declararea se consideră etapa principală a procedurii de perfectare a actelor vamale

și are menirea să asigure efectuarea perfectării acestor acte.

Orice bun trecut peste frontiera vamală urmează a fi declarat. În aceste condiții, declararea este o procedură obligatorie la trecerea mărfurilor, bunurilor, valorilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală. Declararea vamală, ca mecanism de aplicare, se realizează cu respectarea unor condiții de bază, cum ar fi: locul, timpul, forma, dar și drepturile și obligațiile pe care le au părțile în cadrul procesului dat.

Recenzent:

Grigore RUSU,
doctor în drept,
conferențiar universitar

Referințe bibliografice

1. Codul vamal al Republicii Moldova, nr. 1149-XIV din 20.07.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 01.01.2007.
2. Dicționarul explicativ al limbii române. Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”. Ediția a II-a. București: Univers enciclopedic, 1998.
3. Clima N., Țurcan P. Particularitățile examinării unor categorii de cauză: litigii vamale. În: Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția a II-a. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013, p. 729.

4. <http://www.limbalatina.ro/dictionar.php?cuvant=declaratio&limba=lat.> (vizualizat la 26.01.2016).

5. Moldovan A.T. Drept vamal. București: Editura C.H. Beck, 2006, p. 216.

6. Ibidem, p. 235.

7. Erhan I., Cîrnaț T. Drept vamal comunitar. Chișinău: Print-Caro SRL, 2011, p. 115.

8. Regulamentul (CE) nr. 450/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 aprilie 2008 de stabilire a Codului vamal comunitar (Codul vamal modernizat), art. 4 „definiții”.

9. Codul vamal al Republicii Moldova.

10. Furdui V. Reglementarea exportului de produse agricole în Republica Moldova: evoluții și probleme actuale. Chișinău: IDIS Viitorul, 2008, 29 p.

11. Codul vamal al Republicii Moldova.

12. Rotundu E. Declararea mărfurilor și a mijloacelor de transport organului vamal. În: Studia Universitatea Moldaviei, 2015, nr. 3 (83), p. 186. ST

13. Codul vamal al Republicii Moldova.